

SÖYLEŞİ / YUSUF ATILGAN

Yazarı Zebercet'i anlatıyor...

Kasaba ve kent insanının iç dünyasını, bilinçdışının karanlıkta kalan yanlarını sergileyen, çevresiyle uyuşmayan yalnız kahramanlarıyla yalın, iç içe çağrışımlarla yürüyen bir anlatımın öne çıktığı, iki önemli romanla edebiyatımıza damgasını vuran Yusuf Atılgan, kendi deyişyle "65'inden sonra şöhrete kavuştu." Bu "şöhretin" nedeni, büyük ölçüde halen sinemalarda gösterilen Anayurt Otelı filmi. Ömer Kavur'un, son Venedik Film Festivali'nde bazı Yeşilçam çevrelerinin dudak bükmesine karşın, Uluslararası Sinema Yazarları Federasyonu'nun (FIPRESCI) ödülü gibi son derece önemli bir ödülü kazanan filmine kaynaklık eden romanın yazarı, edebiyat çevrelerinin dışında çok tanınmıyor. Sinemamızın son dönemdeki belki de bu en olgun filminin uyarlandığı romanın, konuşmayı pek sevmeyen yazarıyla Nokta adına Sungu Çapan söyleşti.

Nokta: Edebiyatımızın benzersiz romanlarından birinin uyarlaması, sinemamızın son yıllardaki en umulmadık başarılarından birine dönüştü. Zebercet'in özel dünyasını günümüze getirerek perdede kuran Ömer Kavur'un filmini, romanın yazarı olarak siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yusuf Atılgan: Roman başka, film başka tabii. Kanımca, Ömer Kavur romanın havasını, Zebercet kişiliğini çok iyi vermiş, iyi bir film olmuş Anayurt Otelı.

Nokta: Zebercet adının bir anlamı var mı? Bu pek rastlanmayan adı nasıl seçtiniz?

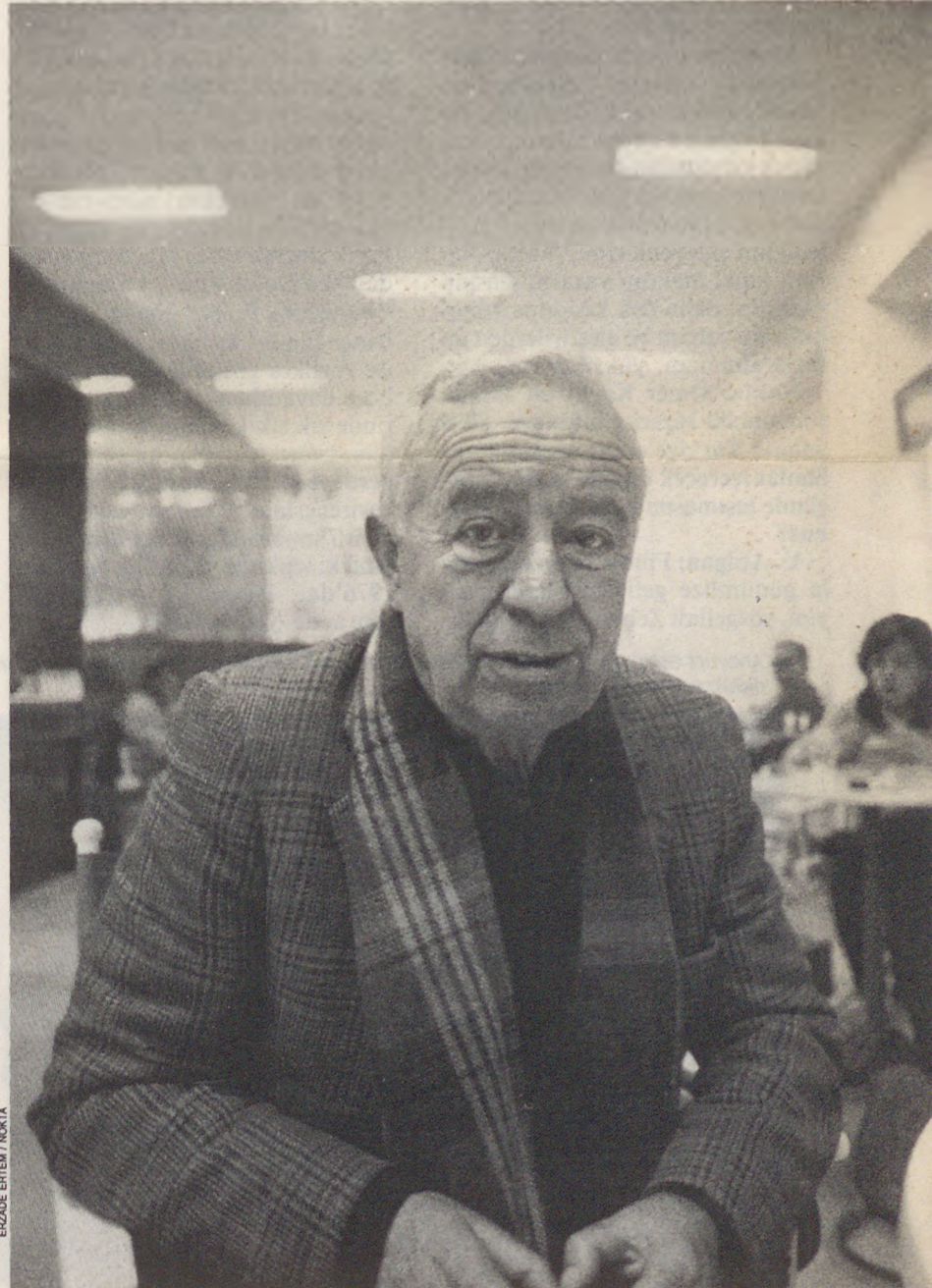
Y. Atılgan: Vaktiyle Manisa'daki "Anavatan Otelı"nin baba-oğul sahipleri olan Zebercet ile Ahmet Efendi'yi tanımıştım çocukluğumda, bu ad oradan geliyor. Zebercet, zümrütten daha açık yeşil ama zümrüt kadar değerli olmayan bir süs taşı demek. Romanımın başlarında Zebercet'i doğurtan ebe, be-beğin ufak tefekliği nedeniyle "Pamuğa sarıp inci kutusuna yatırılır bu; Zebercet koyun adını" der babasına.

Nokta: 1970-71'lerde yazdığınızı bildiğimiz Anayurt Otelı romanında 12 Mart döneminin bir etkisinden söz edilebilir mi, bir baskı ve yığı süreciyle bağlantı kurulabilir mi? Keza Aylak Adam da aydınlar üzerindeki DP baskısının epeyi yo-

gün ışığına çıkmıştı.

Y. Atılgan: 1970'in Ekimi'nde başladığım Anayurt Otelı'ni hiç unutmam, 1971'in, Kafka'nın ölüm günü olan 3 Haziranı'nda bitirmiştim. Bu romanda Zebercet'in emirerliğiyle ilgili bölümünde askerliğe biraz değinmişim, tabuların elverdiği ölçüde. Kendimi biraz ister istemez sansür ettiğim bu bölümün dışında, romanda kesinlikle 12 Mart etkisi yok. Çünkü yazar olarak benim sorunum, anlattığım kişilerle ilgili, yoksa birtakım dokümanların dışında belirli dö-

"Bunalımlı dünyası içinde, kendine göre bir mantık izleyen" Zebercet'in yazarı Yusuf Atılgan

ERZADE ERTEM / NOKTA

nemlerin sosyolojik araştırmasını yapmak değil. Ben "metnin" tutarlı olmasına, kronolojik sıraya filan çok dikkat ederim. Sanıyorum "Anayurt Otel" yazdığım en iyi metindir.

Nokta: "Anayurt Otel" adı nereden geliyor?

Y. Atılğan: Roman büyük ölçüde benim yaşadığım bir bunalım döneminden kaynaklanıyor, otobiyografik özellikler içeriyor. Çocukluğumdan kalan anılar arasında "Anavatan Otel"nin yeri önemlidir benim için. Ancak daha sonra kitabı yazarken o dönemin simgesi otelin isminde oynayarak Anayurt yaptım.

Nokta: Gerçek Zebercet'i tanıştınız herhalde...

Y. Atılğan: Evet. Doğrusu filmdeki Macit-Zebercet, gerçeğinin yanında oldukça yakışıklı sayılır. Bu kişiliğe gerçek Zebercet'ten başka, ayrıca kendimden çok şeyler, derinlemesine yaşadığım bir bunalım döneminin kimi özelliklerini de yüklediğimi ekleyebilirim. "Metin"lerimi sanki mektup yazarmışçasına yazırım, daha çok kendime yöneliktir bu çabam ve eleştirilerden de fazla alınmam, yüksünmem.

Nokta: Ömer Kavur'un filmde romandaki süreci günümüze, 80'li yılların Türkiye'si için alegorik anlamlar içerecek ölçüde canlı bir biçimde taşımasını nasıl karşılıyorsunuz?

Y. Atılğan: Filmin olayı başarıyla günümüze getirdiği kanısındayım, sözgelimi Zebercet'in doğumu

1930'lardan 1950'lere aktarılmış. İyi de edilmiş.

Nokta: Doyurulmamış cinsellik bunalımlarıyla saçma bir cinayete ve giderek intihara sürüklenen Zebercet kişiliğine, günümüz Türk erkeğinin simgesi denebilir mi? Aynı benzetmeyi daha da genişletirsek, filmdeki otel-konağın da günümüzün Türkiye'sini simgelediği ileri sürülebilir mi?

Y. Atılğan: Filmi değerlendiren eleştirmenlerin böyle bir yorumu olabilir ama romanda benim böyle bir amacım yoktu.

Nokta: Türk sinemasını izliyor musunuz?

Y. Atılğan: Kendimi bildim bileli sıkı bir "sinema kuşu"yumdur. Gençliğimde, İstanbul'daki fakülte yıllarımda, tüm Beyoğlu sinemalarının "müdamimiydim." Hatta okulu asıp üst üste, farklı filmlere gittiğim çok olmuştur. Hacırhmanlı'da yaşarken nerdeyse her gün bir film izlerdim, bir yazlık bir kışlık sinema vardı Hacırhmanlı'da, "La Dolce Vita", "Samuray", "Vanishing Point" gibi nitelikli yabancı filmler kışıkta, yerli filmler ise yazlıkta gösterilirdi. O yıllarda bazı dayanılmaz Yeşilçam filmlelerinde sık sık kendimi tutamaz, hiç olmayacak türden kimi sahnelerde perdeye laf atar, kasabalı yerli film seyircilerinin "konsantrasyon"unu çeşitli muzırlıklarla bozardım. Ve tabii ki tepkisini çekerdim herkesin. 1976'da, İstanbul'a yerleştikten sonra da yeni yönetmenlerimizin

hemen hemen bütün filmlerini izledim.

Nokta: Seyirci olmaktan öteye sinemayla ilişkileriniz nasıl? Örneğin senaryo yazmayı düşünüyor musunuz?

Y. Atılğan: Ben sinema salonunda film izlemeyi seviyorum. Zaten çok yazan biri değilim, senaryo yazımının inceliklerini de bilmem. Günün birinde senaryo yazacağımı hiç sanmıyorum kısacası.

Nokta: Filmin oyuncularını romanınızın kahramanlarına denk düşürmü mü sizce?

Y. Atılğan: Evet. Macit Koper çok iyi oynuyor ama ben gerçek Zebercet'i tanıdığım için olsa gerek, fizik olarak biraz yadırgadım ilk başta. Ama Serra Yılmaz'la Orhan Çağman rollerine cuk oturmuşları doğrusu.

Nokta: Sevdiginiz yönetmenler? Anayurt Otel'i kimin çekmesini isterdiniz örneğin?

Y. Atılğan: Sydney Pollack, Luchino Visconti, Federico Fellini, J. P. Melville ve bizden Ömer Kavur'la Şerif Gören. Sorunuzun ikinci şıkkına gelince, doğrusu Anayurt Otel'i'nin filme çekilebileceğini bile hiç düşünmemiştim.

Nokta: Kendinize yakın bulduğunuz, sevdiginiz ve etkilediğiniz yazarlar kimler?

Y. Atılğan: Şurası gerçek ki yazdığımdan çok daha fazla okurum. "Yazarlarım"a gelince, başta Çehov'la Kafka olmak üzere Faulkner, Joyce, Onat Kutlar, Oğuz Atay ve Nezihe Meriç'i sayabilirim ●

"Anayurt Otel"nin başarılı oyuncusu Macit Koper, romanın yazarı Yusuf Atılğan'ın deyişiyle gerçek Zebercet'in yanında "oldukça yakışıklı" kaçıyor...

